

Slovenski dom

Štev. 286

V Ljubljani, torek 19. decembra 1939

Leto IV

Važna izjava našega zunanjega ministra dr. Cincar Markoviča

Nevtralnost, glavni cilj jugoslovanske zunanje politike

Jugoslavija hoče prijateljstvo med vsemi sosedi in želi, da bi se balkanskim državam za obrambo miru pridružila še Bolgarija

Beograd, 19. decembra. m. Naš zunanji minister dr. Cincar Marković je dal dopisniku atenskega časopisa »Nea Helas« izjavo, v kateri z ozirom na sedanji položaj na Balkanu pravi naslednje:

»V tem trenutku so vsa naša prizadevanja usmerjena k okrepljenju zvez in prijateljstva, ki vežejo Jugoslavijo s sosednimi državami. Mi nimamo drugega cilja ko utrditi mir na našem področju. Mi od nikogar ničesar ne zahtevamo in si prizadevamo, da s tem, ko služimo svojim življenjskim koristim, prijateljsko sodelujemo z vsemi, brez škode za kogarkoli. V začetku vojne v Evropi je Jugoslavija razglasila svojo nevtralnost, in mi od tedaj odkritosrečno izvajamo to politiko. Z Grčijo, ki nas z njo vežejo stare vezi, okrepljene v skupnih bojih, smo v popolnem soglasju in sodelujemo tesno ter iskreno pri razvoju dogodkov, hkratu pa imamo za temeljno pravilo nevtralnost, mir in ohranitev naših življenjskih koristi.

Na vprašanje grškega časnikarja glede odgovora, ki bi ga Jugoslavija dala po odgovoru tur-

ške vlade na romunski predlog za ustanovitev bloka nevtralcev, v katerem bi sodelovali tudi Bolgarija in Madžarska, je zunanji minister dr. Marković dejal:

»Jugoslavija nima nobenih razlogov, da ne bi sprejela teh predlogov, ki imajo namen utrditi mir, nevtralnost in politiko, ki jo zdaj izvaja. Bili bi zelo zadovoljni, če bi se glede tega vprašanja dosegel splošen sporazum, ker je bitni cilj naše zunanje politike sprejetje vsakega sodelovanja za skupne koristi.

Glede Bolgarije je pa minister Marković dejal še tole:

»Naši odnosi z Bolgarijo so izredno zadovoljivi in bi bili še boljši če bi Bolgarija sprejela vstop v zvezo, ki bi imela za cilj mir in onemogočenje vsakega rušenja reda na Balkanu.

Budimpešta, 19. dec. m. Voditelj madžarskih malih posestnikov Tibor Eckhart je napisal uvodnik v listu »Független Magyar Ország« pod naslovom »Na začetku nove dobe«. V tem članku Tibor Eckhart poudarja potrebo po še večji poglobitvi jugoslovansko-madžarskega prijateljstva ter med drugim pravi:

»Madžarska in Jugoslavija imata danes skupne težnje, ki nimajo primere v zgodovini obeh teh dveh držav. Prijateljstvo z Jugoslavijo je za Madžarsko toliko pomembnejše. Spomini iz preteklosti ne morejo več predstavljati ovire za sodelovanje med Jugoslavijo in Madžarsko. Hrabrost srbske vojske v svetovni vojni je ostala v spominu madžarskega naroda, ki je to junaštvo občudoval. To občudovanje, ki se je rodilo v skupnem boju, predstavlja najboljše pogoje za trajno prijateljstvo. Spomine iz preteklosti, ki bi mogli povzročiti ovire za sodelovanje obeh držav, je lahko odpraviti. Na drugi strani pa pri obeh državah obstoji skupna težnja za boljšo bodočnost, težnja, ki je tako močna, da predstavlja imperativ za madžarsko-jugoslovansko sodelovanje.

Pretekle dni sem bil v Jugoslaviji ter sem lahko ugotovil, da imajo uradni zastopniki Jugoslavije prav takšno mišljenje. Zato lahko z zadovoljstvom ugotovim, da obstoji med obema državama vsak dan trdnjša zveza, ki drži čedalje močnejše, kar lahko samo koristi miru in koristim vse Evrope.

Konec nemške najmodernejše križarke „Admiral von Spee“

Ker urugvajska vlada ni dovolila križarki ostati v Montevideu, je ladja odplula iz luke, nakar so jo Nemci sami spustili v zrak - Moštvo in poveljnik rešeni

Montevideo, 19. dec. o. Po zapovedi kanclerja Hitlerja, vrhovnega poveljnika nemške vojske, poškodovana nemška križarka »Admiral von Spee« ni sprejela novega boja z angleškimi bojnimi ladjami, marveč jo je poveljnik, kapitan Langsdorf, spustil v zrak, potem ko so mornarji in častniki z njim vred zapustili ladjo in se rešili na varno.

Rok, ki ga je križarki postavila urugvajska vlada, je potekel v nedeljo zvečer ob 19 krajevnega časa. Tri četrti ure pred iztekom roka, je ladja dvignila sidra in odplula iz Montevidea proti argentinski obali. Ker ladja ni vzela na krov niti živeža, niti drugih potrebščin, so takoj domnevali, da jo bodo Nemci pogrnali v zrak ali potopili, kakor je to navada v nemških mornarici ob do svetovne vojne sem.

Na obali se je zbrala ogromna množica ljudi, med njimi veliko Nemcev, ki so pozdravljali ladjo. Premikanje ladje so spremljali urugvajski letala.

Pred odhodom iz Montevidea je poveljnik nemške križarke poslal urugvajski vladi dolgo pismo, v katerem protestira proti temu, da njegova ladja ni smela ostati v urugvajskih vodah dalje kakor določajo mednarodni predpisi, da bi jo bili popravili za nadaljnje vojskovanje. Zaradi tega mu ne ostane nič drugega, kakor da ladjo uniči, urugvajska vlada pa bo odgovorna za življenje posadke.

Ko je »Admiral von Spee« bil kakih 8 km od Montevidea, so spustili v morje rešilne čolne ter vkrcali vanje večino posadke. Na ladji je ostal le poveljnik s častniki ter nekaj mornarjev, potrebnih za pripravo eksplozije. Ko so bili rešilni čolni s posadko dovolj daleč od križarke, so stopili v čolne še častniki s kapitanom. Točno ob 20 je prišlo do prve eksplozije. Ladja se je nagnila in se je začela potapljati. Po drugi eksploziji je začela goreti, po tretji pa se je potopila. Ker je morje na tistem mestu plitvo, štrlijo goraj deli ladje še zdaj iz vode.

Ker so se pri eksploziji razlele na morje velike množice olja, je začel goreti velik predel površine okoli potopljene ladje. Ogenj je trajal vsa noč.

Pri potopitvi bojne ladje ni nihče izgubil življenja.

H kraju eksplozije je najprej priplula nemška petrolejska ladja »Tacoma«, ki je vzela na krov mornarje s križarke.

Kar se je nemških mornarjev rešilo na parnik »Tacoma« in na razne urugvajskie ladje, so bili internirani na urugvajskih tleh. Del posadke s poveljnikom in častniki pa je odvedel proti argentinski obali. Če se jim posreči dospeti tja, bodo argentinske oblasti morale ravnati z njimi kot s ponesrečenci in jih bodo morale izpustiti.

Ves čas, kar je nemška oklopna odplula iz Montevidea so bile v pripravljenosti angleške vojske ladje, če bi Nemci morda le sprejeli boj z njimi. Križarka »Cumberland« je celo sprejela na krov oddelke nemških mornarjev s potopljene ladje.

Angleške izgube v pomorski bitki, s katero je bila zapetena usoda nemške križarke, znašajo po uradnih podatkih 68 mrtvih in 28 ranjenih. Od tega je bila na križarki »Exeter« mrtvih 6 častnikov in 36 mornarjev.

Prostovoljna potopitev križarke »Admiral von Spee«, ene od treh najmodernejših nemških vojnih ladij, pomeni silovito izgubo za nemško vojno mornarico, ki ima na razpolago le malo večjih in modernih edinic. Z izgubo te križarke je uničena četrtina operativnega oddelka nemških bojnih ladij. Potopitev je zbudila silno presenečenje in žalost po vsej Nemčiji, saj so uradna poročila vse do včeraj go-

vorila, da je križarka v boju zmagala in da je potopila dve angleški bojni ladji. Nemško javno mnenje hudo obsoja urugvajsko vlado, ker se je držala mednarodnih določil in ni pustila poškodovani nemški ladji popravila. Nemška vlada je zaradi tega uradno protestirala pri urugvajski vladi. Urugvajski zunanji minister pa je izjavil, da je pripravljen objaviti uradno poročilo o tem, da se je Urugvaj držal mednarodnih določil.

Kapitan nemške petrolejske ladje »Tacoma« bo moral pred vojno sodišče, da se opraviči, zakaj je odplul iz pristanišča brez dovoljenja in po uničenju bojne ladje »Admiral von Spee«. Verjetno je, da bodo ladjo »Tacoma« internirali.

London, 19. dec. o. Angleški in francoski

Angleži poročajo o potopitvi dveh novih nemških križark

London, 19. dec. o. Angleško mornariško poročilo:

Podmornica, ki je videla nemški parnik »Bremen«, ko se je vračal z Murmansk in ki je pozneje potopila neko nemško torpedovko in nemško križarko, je »Salmon«. Njen poveljnik je poročnik Eob Bickford.

Ko se je podmornica vrnila iz nemških voda v angleško pristanišče, ji je bil zaradi njenih uspehov prirejen navdušen sprejem. Poveljnik je dal mornariškemu vodstvu naslednje poročilo:

»Podmornica je križarila blizu norveške obale, da bi prestregla »Bremen«. Ko so ladjo zagledali, so se že pripravljali, da oddajo opozorilni strel. Tedaj so pa odkrila podmornico nemška letala, ki so spremljala »Bremen«, ter jo prisilila, da se je potopila. Podmornica bi bila lahko torpedirala »Bremen« brez opozorila in ga potopila, kar pa je po mednarodnih določilih prepovedano. Zaradi nemških letal je podmornica morala spretno manevrirati, da ni bila potopljena.

Naslednji dan je podmornica presenetila nemško vojno ladjo vrste »Deutschland«, ko je z dvema križarkama in tremi torpedovkami plula iz svojega zavetišča. Poveljnik je sklenil, da bo poskušal potopiti katero od teh ladij. Prvi torpedo je zadel rušilec »Leipzig«, dva sta cilj zgrešila, četrti pa je zadel eno od križark vrste »Köln«. Podmornica je nato pobegnila. Ko se je znočilo, je priplula nazaj na kraj boja. Ugotovili so, da je površje v obsegu 10 km pokrito z oljem, kar priča, da se je križarka potopila.

V tem boju je bil hudo poškodovan rušilec »Leipzig« in potopljena bojna križarka omenjene vrste.

Velika letalska bitka nad nemško trdnjavo Helgolandom

Nemci poročajo, da so uničili 34 angleških bombnikov, Angleži pa pravijo, da je bilo zbitih 12 Nemcev, 7 angleških letal pa se ni vrnilo

Berlin, 19. dec. o. Snožnje poročilo nemškega letalskega vodstva pravi, da je 44 angleških bombnikov skušalo napasti nemška pomorska in letalska oporišča na otoku Helgolandu. V obrambo je stopilo takoj protiletalsko topništvo in nemški lovci in so po hudem boju sestrelili 34 od 44 angleških letal. Med bojem sta bili poškodovani le dve nemški letali, katerih posadke sta se pa rešili s padali. Angleški napad ni povzročil nobene škode.

London, 19. dec. o. Angleško letalsko ministrstvo poroča v radiu: Oddelke angleških bombnikov je danes izvedel ogledniške polete nad Helgolandom, da bi napadel kako nemško vojno ladjo in jo potopil. Letala niso srečala nobene nemške vojske ladje, pač pa so se spopadla z nemškimi letali v hudem boju. Med bojem je bilo 12 nemških lovcev vrste Messerschmidt sestreljenih, 7 angleških bombnikov se do sredi ni vrnilo na svoja oporišča.

Vesti 19. decembra

Turška policija bo izgnala 107 nemških državljani, ki so vodili nedovoljeno propagando v Turčiji.

Angleško mornariško poveljstvo poroča, da je nosilec letal »Ark Rozyal« z bojno ladjo »Renown« včeraj odplul iz brazilske prestolnice Rio de Janeiro, kamor je dospel pred dvema dnevnoma. Med postankom v Rio je ladjo obiskalo 30.000 ljudi. (»Jutro« še vedno poroča, da sta ti ladji že v petek pripluli v Montevideo.)

Nemške oblasti zanikujejo vest, da bi bili Angleži potopili katero nemško vojno ladjo vrste »Köln« (6000 ton).

Nemška letala so včeraj in predvčerajšnjem potopila z bombami 13 angleških in nevtralnih ribišk ter trgovskih ladij na Severnem morju.

Nemška križarka »Admiral von Spee« je v treh mesecih potopila 48.000 ton angleških in nevtralnih ladij v Južnem Atlantskem morju.

Nemško propagandno ministrstvo uradno poroča, da so Nemci od začetka vojne uničili 1.000.000 angleškega ladjevja. Angleške številke o tem so precej nižje.

Ob zadnjih izgubah nemške vojske mornarice piše angleški tisk, da pomenijo popoln neuspeh nemške pomorske akcije. Zaveznika mornarica je v treh mesecih onemogočila kako večje delovanje nemških vojnih ladij in nemških podmornic.

Prvi oddelke kanadskih pilotov je včeraj dopotoval v Anglijo. Pozdrav jim je poslal kralj, sprejel pa jih je pri prihodu, minister za kolonije Eden.

Tisoč mož s potopljene križarke »Admiral von Spee« bo interniranih v Argentini, drugi pa v Urugvaju.

Hitlerjev božič

Beograd, 19. dec. m. Dobro poučeni krogi zatrjujejo, da je vodja nemškega rajha in državni kancler Hitler sklenil preživeti božične praznike na zahodnem bojišču med vojaštvom. Tu si bo za praznike ogledal nekaj vojaških postojank.

Odmev komunističnih demonstracij na Hrvaškem

Zagreb, 19. decembra. m. Današnji »Hrvatski dnevnik« se bavi v svojem uvodniku s poskusi komunističnih demonstracij v Beogradu, na Sušaku in v Splitu. Poudarja, da hrvaška javnost odločno obsoja to razdiralno propagando in vse poskuse takšnih demonstracij.

Novo uredbe o notranji varnosti veljajo tudi za Hrvatsko

Zagreb, 19. dec. m. Uredba o spremembah in dopolnitvi zakona o zaščiti javnega reda in varnosti v državi je bila objavljena ter je bila raztegnjena tudi na banovino Hrvatsko ter določa internacijo za politične prestopke.

Vesti iz Beograda

Beograd, 19. decembra. Tu so zborovali zastopniki avto-izvoščkov iz vse države. V svoji resoluciji zahtevajo, da se jim odobri prevažanje potnikov in blaga na vseh progah ter znižanje pridobnine za 50 odstotkov, ker so se z novo uredbo o omejitvi prometa zmanjšali tudi njihovi zaslužki. Zastopniki te organizacije so na svojem sešanku sklenili ustanoviti tudi »Zvezo avtoizvoščkov«.

Posledica roparskega napada na Finsko

Vstaje v Sovjetski vojski - Nezadovoljstvo med prebivalstvom

London, 19. decembra. m. Reuter poroča: Ministrstvo za mornarico objavlja vest iz Stockholma, da je po vesteh iz Estonije en sovjetski bataljon severno od Ladoga jezera prestopil na finsko stran. Sovjetski vojski so najprej ubili svojega komisarja, nato pa odšli k Fincem.

Poročajo tudi o nezadovoljstvu, ki vlada v Leningradu in v Moskvi, kjer je policija izvedla obsežne aretacije in hišne preiskave. Policija je začela pleniti tudi radijske aparate.

Kopenhagen, 19. decembra. o. Vojni poročevalec, poroča o krvavi bitki južno od Kosarjervija, kjer Sovjeti brez prestanka z močnimi oddelki napadejo. O hudih izgubah je Sovjetom uspelo nekaj napredovati. Samo včeraj so pustili Sovjeti nad 700 mrtvih na tem delu bojišča. Na Karelijskem bojišču Finci odbijajo vse napade. Kljub močnemu topniškemu ognju in napadi s tanki dosedaj še ni uspelo nikjer predrti Mannerheimove črte.

Finsko uradno vojno poročilo pravi, da so Sovjeti na Karelijski ozini ves dan silovito napadali.

Amerika v strahu pred novimi pomorskimi bitkami

Washington, 19. dec. m. Uradno poročajo, da so razen potopitve nemške ladje »Admiral Graf von Spee« še bolj zapletena vprašanja, ki so v zvezi z ohranitvijo ameriškega nevtralnega pasu in vprašanje varnostnega pasu. Verujejo, da se skoraj vse ameriške republike strinjajo s stališčem USA, da pomorska bitka pri Punta del Este predstavlja težko kršitev nevtralnosti pasu in da način, kako je bila potopljena nemška ladja »Admiral Graf von Spee«, lahko smatrajo za novo kršitev. Ali nemško trgovsko ladjo »Tacoma« lahko smatrajo za pomožno ladjo nemške mornarice, lahko ugotovi samo urugvajska vlada. Z ozirom na navzočnost angleških in francoskih voj. ladij pred južnoameriško obalo, kakor tudi da so tudi nemške podmornice in druge vojske ladje na poti proti južnemu Atlantiku, se oglašajo strah, da bi v teh krajih utegnili priti do nove pomorske bitke.

London, 19. decembra. o. Londonski radio poroča, da bodo vse ameriške države skupno protestirale pri vojskujočih se državah radi kršenja nevtralnosti. V ta namen se bo sestal danes ameriški kongres pod predsedstvom predsednika Roosevelta, ki bo razpravljal o morebitnem skupnem protestu 21 ameriških držav.

Razne zanimivosti iz zemljiške knjige

Zemljiškoknjižni urad okrajnega sodišča za namuje sedaj mnogo poslovnih zadev, ki označujejo sedanje gospodarsko stanje v Ljubljani in okolici. Značilno je, da je bilo v novembru predloženih uradu 236 predlogov za vknjižbo raznih posojil in hipoteknih kreditov. V pogledu predlogov november prednjači pred vsemi drugimi meseci, kajti Priv. agrarna banka je tako rekoč urad bombardirala s svojimi predlogi za vknjižbo različnih posojil, ki se nanašajo večidel na okoliška posestva, zlasti na posestva v kat. občinah. Značilno je dalje, da so novembra izostale vknjižbe zastavne pravice za posojila, ki jih drugače dajejo ostali ljubljanski denarni zavodi. Celotno je bilo na razne nepremičnine v Ljubljani in okolici vknjiženih za posojila 12.827,278 din, oktobra pa je bilo podanih 149 predlogov za vknjižbo posojil v celotnem znesku 40.519.464 din. Oktobar je namreč zaznamoval veliko posojilo ljubljanske mestne občine v znesku 30.000.000 din, ostali znesek se je nanašal na posojila posameznim zasebnikom, podjetjem in drugim obratom. V 11 mesecih je bilo letos podano pri zemljiškoknjižnem uradu 2000 predlogov za vknjižbo zastavne pravice glede celotnega zneska 190.411.897 din. Toliko se je letos Ljubljana z okolico zadolžila v zemljiški knjigi. November drugače izkazuje prav znatna posojila po 1.000.000 do 1.500.000 din. Pa tudi manjši posojilni zneski so bili vknjiženi, tako po 1000 din in naprej.

Mnogo je bilo v novembru realnih eksekucij na nepremičnine v okolici. Državni sklad se je vknjiževal na okoliška posestva za različne davčne zaostanke, dočim so bile v mestu take vknjižbe prav redke. Nepremičninski trg je bil novembra prav živahen. Od 7. t. m. do večerja je bilo podanih pri zemljiškoprometni komisiji

do 70 prošelj za odobritev kupnih pogodb, ki se nanašajo na prodajo raznih hiš in vil v mestu in okolici, kakor tudi na prodajo raznih stavb in drugih zemljiških parcel. Največje zanimanje je za zemljiška v kat. občinah Zgornja Siska, Dravje, Vižmarje in Moste. Posebno veliko zanimanje je za stavbne parcele v Zgornji Siski ob glavni prometni žili, na Gosposvetski cesti in v bližini. Tam je cena parcelam zelo visoka. Za svet se zlasti zanimajo ljudje z dežele, ki kar stegujejo svoje prste po lepih parcelah. Kdor lista po listinah zemljiške knjige, lahko opazi, da so gotove osebnosti, ki se poklicno bavijo z zemljiškimi spekulacijami. Danes tako n. pr. neka dama kupi parcelo v velike mosebje, čez nekaj dni pa že človek lahko bere, da je ta dama prodala ta svet v druge roke, sama pa v vlogah naglašala, da bo potrebovala svet za svoje potrebe in da bo tam zidala vilo, odnosno »svoj domček«. Takih zemljiških spekulantov je v Ljubljani precej. In ti subogi revežiči vedno tožijo o slabih časih in da jih državni fiksus preveč pritiska. Še bolj jih je treba, kajti mnogi kupci so že tem spekulantom nasledili in kupčije prav drago plačali, odnosno so imeli silno velike stroške, da so dosegli prenos lastninske pravice na svoje ime. So nekateri prav brezvestni zemljiški spekulanti, ki zavajajo ljudi k raznim nepremičninam kupčijam. Ti ljudje se znajo tudi na prav rafiniran način izogniti vsem taksam in drugim obveznostim. V glavnem gre za pristrastkarino, ki je noče nihče pošteno odrajditi mestni občini ljubljanski. Od 7. t. m. je bilo vloženih pri zemljiškoprometni komisiji, ki bo jutri vršila drugo posvetovanje v tem mesecu, 70 prošelj do danes glede kupnih pogodb, katerih kupna vrednost predstavlja sedaj okoli 5.000.000 din.

Ljubljana od včeraj do danes

Čeprav je padlo precej snega, se nebo še vedno ne more razjasniti. Temperatura se stalno drži okrog ničle, tako da se sneg kaj počasi tali. Pa je tudi boljše tako, kajti če bi pritisnila nenadna odjuga, bi se znova pojavile nevarnosti poplav. Včeraj proti večeru je že nekaj kazalo, da se bo vtil dež, pa je ostalo le pri pohlavnem pršenju. Prišlo je tudi davi in podoba je, da bo tudi ves dan ostalo jutranje čemerikavo in pusto vreme.

Kolesarji, nekaj za vas!

Po novi cesti v Tivoliju (ta cesta veže ob železniški progi Cesto v Rožno dolino ter Lattermannov drevored) še vedno tu p atam naletiš na kakšnega ali predzrega ali pa nepoučenega kolesarja, ki naglo speč k svojem cilju kljub temu, da ji hmednarodne značke opozarjajo, da je po tej cesti ne smejo mahati. Cesta je namenjena le mirnim sprehajalcem, ki si prihajajo pod Tivoli mirit živce. Kolesarjem je treba nasvetovati, naj se nikar ne podajajo na to cesto v nevarnost. Speljana je res lepo, za padec ni nevarnosti in tudi nekaj bližja je kakor ovinki — je pa druga nevarnost, ki ni prav nič fletna in tudi priporočljiva ne. Škoda bi bilo, če bi tega ali onega zgrabil mož postavil in ga »oglobil« s primernim zneskom zdaj pred božičem.

Nesreče in poškodbe

V gostilni so sedeli in lušno se imeli stari znanci, prav vesela družba je bila. Vse bi bilo lepo končano, če se ne bi bil nekdo na lepem ujezil in mahnil trgovca s svilo. Bedrača Jožeta, tako krepko po nosu, da se mu je vtila kri in da se je moral zatočiti po zdravniško pomoč kar v ljubljansko bolnišnico.

Brezposelnega delavca Karla Hrovata je na cesti, ki pelje iz Tržiča, podrl neki avto. Hrovat je dobil poškodbe po životu in po glavi.

Kakor vidimo, ni dneva, ko bi nesreča počivala. Kronika vsak dan zapiše kaj novega. Ene ponesrečence spuščajo zdravniki domov, pa že prihajajo drugi. Kar kljuko pri vratih si podajajo. Promet nikdar ne upahne in ne upeša.

Letošnje leto bo prav gotovo, kar zadeva obisk, postalo v naši bolnišnici rekord. Tako visoke številke še nikdar ni bilo zaznamovane kakor je že zdaj, pa še nismo na koncu leta. Obiskovalcev je vsako leto več, prostora pa je manj! Zastonj so vsa moledovanja za moderno, zahtevam ustrezajočo bolnišnico!

Trgovcem, ki krase izložbe za božič!

Božični prazniki so pred durmi. Še nekaj dni, pa bodo zapeli zvonovi v sveto noč. Po mestu že vlada predbožično razpoloženje, h kateremu nemalo pomagajo tudi izložbe po naših ulicah. Prav lepo so okrašene te izložbe. V vsaki so kakšni predmeti, ki spominjajo na vesele praznike. Ponajveč človek vidi smrečice, ki so vse pregrnjene s snegom in podobno. Ali pa ne

bi bilo lepo, če bi ob današnjih časih, ko je ves svet zagrabil tako vrtoglavo, poskusili svojo neomajno vero v resnice, ki nam jih je dala sveta Cerkev, izraziti tudi malo na ven? Ob lepih kongresnih dnevih smo videli, da so bile izložbe ljubljanskih trgovin okrašene z božjimi podobami. Ali ne bi bilo prav, da bi zdaj namesto smrekovih vej in vejic in podobnih reči v izložbah gledali lične, tako domače učinkajoče jaslice? Kako zelo bi se dvignilo praznično razpoloženje, če bi se naši trgovci oprijeli tega nasveta in se po njem ravnali!

Akcija za zvišanje prejemkov

Posebna deputacija je te dni izročila v imenu 32ih stanovskih organizacij pomočniku bana posebno spomenico za zvišanje prejemkov. Spomenica pa je bila poslana tudi predsedniku in podpredsedniku vlade, finančnemu ministru, predsedniku senata, ministru za zgradbe ter vsem slovenskim senatorjem. Po božičnih praznikih bo posebna deputacija, v kateri bodo zastopane vse vrste aktivnih in upokojenih uslužbencev, odpotovala v Belgrad, da bo posredovala na odločujočih mestih. Spomenica se glasi takole:

»Še nikdar niso bili uslužbenci in upokojenici vseh strok in vseh položajev v tako težkem materialnem položaju kot danes. Vse življenjske potrebine, živila, obutev in obleka so poskočile v ceni tako visoko, da nismo zmogli najnujnejših nakupov. Cene pa še rastejo iz dneva v dan, in s strahom pričakujemo dobe, ki pa ni daleč, ko nam bo sploh življenje onemogočeno. Obupni položaj so že uvideli nekatere privatne ustanove in zvišale prejemke.

V tej težki dobi se obračamo na vse mero-dajne činitelje, na vse one, ki odločajo o naši eksistenci, kakor tudi na one, ki nam hočejo pomagati pri ostvaritvi eksistenčnega minuma, s klicem, da je neobhodno in nujno potrebno takoj povišati prejemke vsem aktivnim in upokojenim uslužben-cem za sedaj najmanj za 800 din mesečno, priznati rodbinsko doklado za ženo v znesku 340 din in zvišati doklado za otroka na 300 din mesečno. — Glede na mednarodni položaj vse kaže, da se bodo cene še vedno dvigale. Zato zahtevamo, da naj se po tem splošnem zvišanju v bodoče uravna-vajo prejemki po indeksu cen. Le s takimi takoj-šnjimi ukrepi bosta omiljeni beda in obup, ki da-nes razjedata nameščenke družine, kar nikakor ne more biti koristno za dobrobit delodajalcev in dobro države. Potrebno je tudi storiti ukrepe proti onim, ki neupravičeno navijajo cene.

Neobhodno potrebno je pa tudi, da se čimprej ugodno rešijo naše stalne zahteve iz prejšnjih let, ki obsegajo:

- 1.) takoj naj se izvedejo vsa napredovanja;
- 2.) priznajo naj se poročenim ženam isti pre-jemki, kot neporočenim;
- 3.) vse razlike pri osebnih dokladah med ak-tivnimi in upokojenimi uslužbenci naj se odpra-vijo.

Vedenje ob vaji za obrambo pred letalskimi napadi

Ljubljana, 19. dec.

V tednu med 18. in 22. t. m. bo v Ljubljani po odredbi kralj. banske uprave po ena dnevna in ena nočna vaja v obrambi pred letalskimi napadi.

L. Pretečo nevarnost bodo naznanili sledeči znaki:

a) triminutno prekinjeno zvonjenje cerkvenih zvonov po načinu »plat zvona«;

b) tri minute trajajoče tuljenje tovarniških in drugih siren s prekinitvami (okrog 6 do 10 na minuto);

c) več hitro zaporedoma si sledečih topovskih strelcov;

d) določeni optični znaki (belo-rdeča zastava predeljena po diagonalni).

Prenahanje nevarnosti bodo označili naslednji znaki:

a) tri minute trajajoče neprestano pritrkovanje zvonov in

b) tri minute trajajoče neprekinjeno tuljenje siren.

A. Navodila za dnevno vajo.

Osebe, ki so ob času objave znaka nevarnosti na ulicah, se morajo podati v bližnje hiše, veže, javne lokale itd.

Osebe, ki jih zateče znak nevarnosti v bližini javnih zakonšiš, naj se podajo tja, dokler je še prostora v njih.

Osebe, ki se ob času objave nevarnosti naha-jajo v cerkvah, po javnih lokalih, pisarnah, stano-vanjih in ostalih zaprtih prostorih, morajo ostati tam. Tudi osebe, ki so v gledališčih, kinematogra-fih, kavarnah, gostilnah in podobnih lokalih, osta-nejo v teh prostorih tako dolgo, da je objavljen znak prenehanja nevarnosti.

Okna in vrata vseh poslopj se morajo takoj po objavi znaka nevarnosti zapreti. Stati ob oknih in gledati ven, je prepovedano.

Malenkosti ...

Odvetniška zbornica je te dni sprejela med drugim resolucijo z zahtevo po čimprejšnji ureditvi slovenske banovine. Ta korak je razveseljiv. Odvetniška zbornica je bila vse do zadnjega trdnjava tistega mišljenja, ki Slovincem odreka vsako pravico do narodne ali politične samobitnosti. K resoluciji bi si drznili pripomniti samo tole: Preden Odvetniška zbornica zahteva samoupravo ter s tem popolno poslovenitev našega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja, naj bi vsaj sama sebi poslovenila ime v smislu sklepa zad-njega občnega zbora. Resolucija o slovenski bano-vini nam je bila poslana na papirju z napisom »Advokatska komora«. Ravno tak napis se krajuje — navzlic sklepom obč. zborov, na sedežu te baje slovenske ustanove. Dokler odvetniki ne bodo poslovenili sami sebe, bomo prisiljeni misliti, da so njihovi širši sklepi v tem smislu samo — moda.

Pri zadnjih komunističnih demonstracijah v Belgradu so sodelovali tudi hčerke belgrajskih milijonarških rodbin. Hči bivšega ministra gosp. dr. Ninčiča se je v svoj demonstracijski rajon pripeljala s svojim luksuznim avtomobilom, ki jo je »na robu dogodkov« čakal, da je izpolnila svojo revolucionarno dolžnost. Po demonstracijah, pri katerih je dobila milijonarska hči udarec v nogo, je avto odpeljal njo in dve njeni tovarišici spet na varno.

Kaj dokazuje ta primer? Ali vzajemnost med delom in kapitalom? Vzajemnost med komuniz-mom in čaršijo? Ali pa je samo dokaz, da tudi v komunizmu vodijo bogati in boljši, trpe pa tisti kakor povsod. Milijonarske hčere in sinovi de-monstrirajo in vodijo boj za diktaturo proletari-jata! Stara pesem! »Boljši ljudje.« to pot salon-ski boljševiki, hočejo priti do oblasti po ramah zaslepljenega delovnega ljudstva.

Na proslavi 20 letnice slovenskega vseučilišča v nedeljo dopoldne na univerzi so bila uradno za-stopana tudi akademska strokovna društva: Vsa, razen dveh: Društva medicincev in tehnikov. Pred-sednik prvega je marksist, predsednik drugega kramerjevec. Spet dokaz tiste vzajemnosti, ka-tere se »Jutro« in dr. Kramer ob vsaki priliki tako krčevito otepata.

Proti čemu sta ta dva zastopnika slovenskih študentov s svojo odsotnostjo protestirala, ni zna-no. Vemo to, da je bila medicinska fakulteta za vlade kramerjevecov največkrat v nevarnosti in da je bila največkrat rešena po zaslugi moža, ki mu je univerza v nedeljo izkazala svoje priznanje. Tehnična fakulteta je bila tista, ki je po zaslugi ravno tega moža dobila zadnja leta za svoje na-mene največ.

Akademski komunisti in kramerjevci so s svo-jo odsotnostjo torej protestirali proti temu, da je bila medicinska fakulteta v Ljubljani rešena in tehnična fakulteta izpopolnjena. Ti zahtevi imajo največkrat na jeziku ravno zastopniki omenjenih političnih skupin na univerzi... Živela zrelost in stanovska zavest levičarskih in kramerjevskih aka-demikov!

Vsako postajanje po ulicah in odprtih prostori-h je prepovedano. Na ulicah so lahko le:

a) lastniki stojnic in odprtih prodajalnic (na trgih) in

b) potniki, ki gredo na kolodvor, ter bolniki in zdravniki pri iskanju oziroma izvrševanju zdravniške pomoči.

Trgovine je treba ob znaku nevarnosti za-preti in spustiti železne zastore na izlozbah in vratih. Kupci, ki bi se ob tej priliki nahajali v trgovini, morajo tam počakati skupno z nameščen-ci do znaka prenehanja nevarnosti.

Vozila, ki so ob času objave nevarnosti na ulicah, je takoj odvesti v stranske, manj prometne ulice ter jih tam razvrstiti ob desni strani. Tram-vajski vozovi in avtobusi se morajo ustaviti, iz-prazniti in postaviti po možnosti v manj prometne ulice, tako da so od posameznih križišč oddaljeni 15 do 20 metrov. Osebe, ki izstopijo iz ustavljenih vozil, se morajo skriti v bližnja poslopja.

B. Navodila za zatemnitev.

Ob zatemnitvi električni tok in plin ne smeta biti prekinjena.

Vsa poslopja morajo biti popolnoma zatem-njena. Zato je treba povsod pripraviti prekrivanje oken, steklenih vrat in vrhnih svetlin z zavesami, odejami itd. Pri direktnih vzhodih z ulic v raz-svetljene lokale je namestiti dvojne zaves.

Zatemnitev je treba izvršiti brez izjeme tako na cestni, kakor tudi na dvoriščni strani hiš.

Tvornice, bolnišnice, jetnišnice naj stalno go-reče luči zastro s primernimi zasloni in predvsem s sivomodrim celofanom.

Ostala zunanja razsvetljava (tudi na dvori-ščih), reklamna razsvetljava ter razsvetljava napi-sov in izložb, kakor tudi cestna razsvetljava se ukine. Zato pa je na najvažnejših prometnih kri-žiščih namestiti posebno zasenčene svetilke, kato-rih svetilna telesa morajo odgovarjati točki 3.

Uporaba žepnih svetilk, vžigalic itd. na pro-stem je prepovedana. V nujnih primerih je do-pustna le uporaba sivomodrih zaslepljenih svetilk.

Vozila morajo biti opremljena s podobnimi sredstvi za zatemnitev kakor poslopja ter morajo voziti z zmanjšano hitrostjo.

Inozemska vozila in domača, ki gredo le skozi mesto, smejo uporabljati zmanjšano razsvetlavo.

Zaradi preprečenja poškodb pri ljudeh in ma-terialu se morajo robovi pločnikov, dalje drevesa in ograje ob važnih križiščih, napisih in mostovih premazati s črno-belim opleskom (menjaje črno in belo barvo).

Hišni lastniki oziroma oskrbniki ter starešine oblastev so dolžni določiti osebo, ki bo v poslopju skrbela za to, da bodo vsa navodila izvajana v celoti tako pri dnevnih, kakor tudi pri nočni vaji.

Vsaka kršitev odredb bo kaznovana po čl. 69 zakona o notranji upravi z globo od 10 do 500 din, odnosno z zaporom od 1 do 10 dni.

Trbovlje

Obsojati mo-ramo demagoško hujskanje neodgovornih levičar-jev, ki so izkoristili položaj legitimnih zastopnikov delavstva po revirih, nastal zaradi delnega ne-uspeha pri pogajanjih in prav tako smo prepri-čani, da bo znala oblast vso stvar usmeriti v pravi tir. Trdno tudi verujemo, da oblast in trboveljska premogokopna družba ne bosta dopuščali, da bi pri tem trpeli nahujskani in z nemogočimi oblju-bami zapeljani delavci. Ne da se pri tem obiti dejstvo, da je trboveljski revir eden najdražjih krajev v Sloveniji kljub temu, da imajo tu povsod prvo in odločilno besedo znani levičarji. In prav zaradi tega apeliramo na oblast, naj razmislija o tem in uvede zdrave razmere v našo občino. Čisto gotovo je, da bo potem zadovoljni delavec sam iz-ločil iz svojih vrst vse prenapete nezadovoljneže in prekucuhe.

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: —5, delno oblačno, mirno, 30 cm pršica na 20 cm podlage.

Zlatorog v Bohinju: —1, jasno, mirno, 60 cm sne-ga, pršič.

Komna: —3, jasno, mirno, 60 cm snega, pršič.

Bled: —4, zračni pritisk se manjša, delno ob-lačno, mirno, 30 cm snega, pršič.

Velika Planina: —4, oblačno, 15 cm pršica na 60 cm podlage.

Kranjska gora: —3, zračni pritisk se manjša, oblačno, 35 cm snega, pršič, sankališče upo-rabno.

Rimski vrelci: —7, mirno, 20 cm snega, pršič.

Naročajte in širite

Slovenski dom!

S stienjenimi zobmi je siknil proti Kee-ferju:

»Tako torej! Take zapovedi daješ ti!« Keefer je hotel nekaj zajecati, toda Rocky je zavpil:

»Tiho!«

Oni je v strahu takoj umolknil. Bil je bojazljivec — kakor večina razbojniških ljudi, kadar se znajdejo v nevarnosti, da bi morali za svoje grdobije odgovarjati.

Rocky je spet pregovoril:

»Pee! Pred petimi minutami si še go-vo-ril o prijateljstvu, pa si že komaj čakal, kdaj bom odnesel pete, da mi nastaviš zasedo!«

Stopil je za pol koraka proti njemu. Mac Keefer se ni imel več kam umakniti. Z obema rokama se je oklepal mize, ka-kor da naj bi mu ta pomagala.

Na Rockyjevih ustnih se je pokazal jezen smeh, ko je dejal:

»Toda zmotil si se. Opravka imaš z menoj, z Rockyjem! Jaz varujem lietine in seznane. In oče Jerry ne bo umrl no-voj, kakor este sklenili vi!«

Nastala je strašna tišina, katero je čez čas pretrgal Mac Keefer in z zamolkim glasom začel prositi:

»Daj no, Rocky! Pomiri se... Vse je bila samo šala...«

Še predno je Rocky odgovoril, je Kee-ferjev obraz nenadoma dobil vrazje zma-govit obraz.

Rocky je bil z ledji obrnjen proti vra-tom in ni mogel videti, kaj je tam. Med-tem, ko je Keefer govoril zadnje besede, so se vrata nasilno odprla in v sobo je stopil Joe, Keeferjev osebni varuh.

Obstal je za trenutek na vratih in v

Angeli garjevih lic

Roman s slikami

47

hipu, bliskovito pregledal položaj. Še pre-den je za sabo zaprl vrata, je mahnil po stikalu za luč.

V sobi je bila tema.

Ko je ugašila luč, se je Rockyju po-svetilo, kaj se dogaja. Ni nič premišljal, nič tehtal. Vedel je, da mu gre za življe-nje, to pot bolj zares, kakor kdajkoli prej.

Kar na elepo je sprožil nekaj strelcov proti Keeferju...

Slišal je zamolkeli krik, zdelo se mu je, da prihaja od daleč, daleč. Potem je za-elisal za sabo stopinje. Bliskoma se je obrnil in trikrat, štirikrat sprožil proti Joeju.

Še predno je izvenel odmev strelcov, je slišal, kako je nekaj zamolklo telebnilo na tla...

Ne da bi kaj mislil, se je pritisnil do stikala in prižgal luč.

Pogled na sobo je bil strašen. Joe je ležal blizu vrat, roke je imel pritisnjene na prsi, odkoder mu je tekel na tla dro-ben curek krvi. Mac Keefer je bil padel tik ob mizi in ni bil še mrtev. V zadnjih tresljajih se je skušal vzpeti ob mizi na noge...

To je bil poslednji gib Maca Keeferja v tem življenju. Naslednji trenutek se je prevalil čez mizo in negiben obležal.

V zadnjih tresljajih se je Keefer še enkrat skušal vzdigniti.

licijo. Ko je dobil zvezo, je dejal na krat-ko:

»Sefal!«

Zvezali so ga.

Še preden ga je upravnik utegnil vpra-šati, kdo je, mu je naglo povedal:

»Takoj obkolite hišo, v kateri stanuje kaplan Jerry Connolly. Dobro pazite! Gangsterji pripravljajo nanj napad.«

Upravnik je hotel nekaj spraševati, to-da Rocky je treskoma zaprl telefon ter se obrnil proti vratom.

Ravno, ko je hotel odpreti in oditi, je nekdo od zunaj pritisnil na kljuko. Poteg-nil je samokres in čakal, kaj bo.

Prvi, ki je prišel, je bil Frazier. Nič ni pazil na previdnost, marveč je brez premisleka odprl vrata in že stal Rockyju nasproti. Hotel je nekaj zavpiti, toda glas mu je zamrl v rekoverskih streljih, s katerimi ga je sprejel Rocky. Ne da bi kaj zvedel ali vsaj videl, kaj je bilo, je mrtev treščil na tla. Iz treh ali štirih ran mu je tekla kri.

Rockyja je popadla obupna, besna ma-ševalnost. Ni videl in ni slišal nič dru-gega kakor strašen, blazen glas:

»Obračunaj!«

Ta glas je prihajal nekje od daleč, iz dna razočarane duše. Vsi, ki so mu zdaj prihajali pred revolversko cev, so bili njegovi sovražniki. Ne tisti sovražniki, ki so ga hoteli pripraviti ob denar in ob življenje, marveč sovražniki, ki mu niso pustili, da bi se bil kdaj vnil na mirno, na svetlejšo pot, da bi živel kot pošten človek, da bi bil lahko sam zase, da bi se spokojil in nekeje ustavil, se naslonil in počil in slišal ob sebi utripati ljubeče srce.

Od tu in tam

Več večjih shodov so priredili v nedeljo politične skupine, ki sodelujejo v vladi narodnega sporazuma. Socialni minister dr. Budisavljevič je govoril na shodu SDS v Sarajevu in poudaril, da se je sedaj začela doba sodelovanja med Srbi in Hrvatimi in da so se medsebojna trenja umaknila delu za udržitve države. Podal je tudi zgodovinski pregled odnosov med Srbi in Hrvati od predvojne dobe pa do eporazuma na ozemlju banovine Hrvatske. Minister Budisavljevič je poudaril, da niso resnične vesti, da vlada ne misli izdelati političnih zakonov, temveč je res, da bodo ti zakoni v najkrajšem času objavljeni. V podobnem smislu je govoril na dveh shodih kmetijski minister dr. Čubrilo, ki je poslušalcem potem razlagal tudi dosedanje delo vlade za rešitev kmeta in napovedal nove ukrepe v tej smeri.

Konferenca pravosodnega ministra dr. Markoviča z radikalnimi prvaki je v bistvu uspešna, ker se je udeležila velika večina povabljenih. Minister Marković je razlagal svoje poglede na naše notranje ureditve in opravičeval svoj vstop v vlado z razlogi mednarodne nevarnosti in z razlogi, da je treba približati radikalni stranki spet tisto vlogo, ki jo je nekdanja imela med Srbi. To slednje se bo dalo doseči edino s pomiritvijo vseh strahov radikalov, ki naj bi se vrtili pod okrilje stranke. Dr. Marković je navedel tudi razloge, zakaj se za združitev trudi. Pri prejšnjih volitvah je skupina Aca Stanovića dobila komaj 75.000 glasov in prav tako bo izšla pobita iz nove volilne borbe, če bo razcepjena na desetine drobnih delov. Zanimivo pa je, da so skupini dr. Markoviča priključili vsi slovenski radikali, pa tudi taki, ki so pobegnili iz JNS in si poiskali zavetje med radikali. Prav značilen je vstop med to skupino bivšega petomajkega bana dr. Dinka Puca iz Ljubljane. Pač pa je povedal dr. Marković, da je udeležbo odklonil eden slovenski radikali, namreč neki dr. Janko Berlec iz Maribora, ki je povabilo odklonil zato, ker je bilo v povabilu rečeno, da se bo dr. Marković trudil za zbiranje Srbov. Dr. Marković je priznal to svojo nespretno formulacijo in je v svoj govor povedal, da je bil zmerom pristaš enakopravnosti Slovencev, da pa je bila radikalna stranka zmerom pretežno erbska in bo zato seveda v prvi vrsti ščitila erbske interese.

Glavni tajnik HSS dr. Juraj Krnjevič je imel shod v Varaždinu. Največji del govora je posvetil komunistom, zlasti pa delovanju znanega komunističnega voditelja dr. Adžija iz Zagreba. Imenoma je dr. Krnjevič obravnaval komunistične izgrede v Splitu, Sušaku in Zagrebu in dejal, da so jih priredili večinoma taki ljudje, ki so bili prej v službi diktatorskih režimov. Ti mislijo, da bodo zrušili Radošev Hrvatsko. Toda na Hrvatskem ne svoboda, pa ne svoboda brez reda. Kdor hoče politično delovati, ta mora opozoriti voljo večine, katera bo porabila vsa zakonita sredstva, da bo zatrla vse poskušne hujskačev. Dr. Krnjevič je nato rekel, da je najprej potrebna pomoč kmetu, kajti kmet živi v veliki večini slabše kakor delavec. Pa tudi povrh tega je hrvaški kmet najbolj zaveden hrvaški element in zato mu bo banovina Hrvatska posvetila največ pozornosti. Z enako mero je dr. Krnjevič obračunal tudi s frankovci, ki je tisto gošpodo v mesih, ki zna živeti samo na račun kmeta. Končno je govornik napovedal nov volilni red, za katerega se dr. Maček trudi, da bi bil izglasovan že do Božiča. Če ne bo do tega časa dovršen, pa bo izdelan prav gotovo do srede januarja. Čas volitev pa je odvisen od mednarodnega položaja.

Spomenik pokojnemu kralju Aleksandru so odkrili v nedeljo v Nišu v prisotnosti kraljevskega namestnika dr. Stankovića, predsednika vlade Dragiša Cvetkovića ter ministrov Milana Nedića, Tomića in dr. Torbarja. Omembe vredna je udeležba hrvaškega ministra dr. Torbarja, ki je imel na banketu tudi govor, s katerim je poveljeval slogo med kmetstvom narodoma erbekim in hrvaškim. V svojem govoru je dr. Torbar le v začetku omenil povod nedeljske svečanosti, sicer pa se je bavil zgolj z dogodki zadnjih mesecev.

Za nos je potegnila lahkoverne kmete iz okolice Stipa Katarina Petrović, ki je trdila, da ima »privede«, med katerimi se ji prikazujejo stvari, ki jih drugi ljudje ne vedo. Tako je ta žena tudi povedala, da se nahaja v bližini Kočan v zemlji zekopan kar celih 3000 kilogramov zlata. Čim so kmetje za to izvedeli, so ustanovili družbo in začeli kopati. Kopali so in kopali, pa do zlata je niso prišli. Ko se je kmetov že začel polastiti obup, je Petrovićeva spet padla »v trans« in zagotavljala, da so zelo blizu zlata. Kmetje so spet z novim elanom kopali, pa spet nič. Jasno jim je postalo, da jih je ženska navlekla. Njej so plačali nekaj tisočakov, sami pa so imeli s kopanjem stroškov okrog 50.000 dinarjev. S prevaro se bo bavilo še sodišče.

Stražniku, ki je prisilil krepko zaušnico aretirancu in mu pokvaril uho, je prisodilo šest mesecev strogega zapora belgrajsko kasacijsko sodišče. Stražnik Micić je prišel v Kumanovo na cesti voznika Jusefovića in ga odpeljal na policijo. Tam pa je pred zaslišanjem osebo »prepariral« in mu prisilil tako krepko zaušnico, da je nesrečniku počil ušesni bobenček in je zato na eno uho oglušel. Kumanovsko sodišče se je prvo bavilo s tem dogodkom in obsodilo stražnika samo na šeststo dinarjev kazni, češ da ni imel namena povzročiti hude poškodbe. Kasacijsko sodišče pa je bilo drugega mnenja in je stražniku naložilo šest mesecev zapora.

Posebno uredbo, s katero morejo policijske oblasti poslati v posebna taborišča kalilice miru in razne hujskače, je objavila in uveljavila vlada v soboto. S to uredbo bodo imele policijske oblasti možnost določiti razgrajenim in hujskačem drugo bivališče za daljši čas. Končno odločitev o interniranju ima notranje ministstvo, ki tak odlok tudi lahko razveljavi. Notranji minister bo v najkrajšem času tudi predpisal pravilnik, s katerim se bo uredilo delo in življenje interniranih ljudi. Povod za tako uredbo so dali prav gotovo dogodki zadnjih dni na Hrvatskem, ko so komunistični agenti poskušali izvajati nered in s tem povzročiti nezadovoljstvo med najširšimi ljudskimi sloji.

Število žeparjev v vlakih na Hrvaškem se je silno pomnožilo. Skoro ga ni dneva, da ne bi bila prijavljena vsaj ena tatvina. Pred dnevi pa se je enemu od okradencev posrečilo prijeli žeparja. Sezonski delavec Sakić se je peljal iz Somborja domov. Na vlaklu se je spustil v pogovor z nekim neznancem in mu med pogovorom tudi pripovedoval, da nosi s seboj 1800 dinarjev, katere je od svojega zaslužka prihranil. Ko pa je vlak privozil v Vinkovce, je neznanez izstopil, Sakić pa se je njegovo vedenje takoj zazdelo sumljivo in k sreči se je potipal po svojem žepu. Spoznal je, da ga je neznanez okradel in je zato brž skočil za njim. Dobil ga je v drugem vlaklu in ga zgrabil, ker je bil k sreči močnejši. Žepar se mu je sicer izmikal, nazadnje pa mu je ponudil denar in ga prosil, naj ga pusti pri miru. Sakić pa ga je zgrabil in ga odpeljal na policijo.

Dve resoluciji Advokatske zbornice

Advokatska zbornica v Ljubljani je predložila merodajnim činiteljem naslednji dve resoluciji s prošnjo, da bosta uvaževani pri bodočem delu.

I. resolucija glede Slovenije:

»Izvršujoč naročilo rednega občnega zbora Advokatske zbornice v Ljubljani z dne 11. okt. 1939 izraža podpisani odbor zahtevo svojih članov, da se izvrši že začeta notranje-politična reorganizacija naše države čimprej in da dobimo pri tem Slovenci položaj, ki nam bo zagotovil v vsakem oziru popolno in vsestransko pravno in dejansko enakopravnost s Srbi in Hrvati in vsemi deli države.

Odbor smatra, da je pri tem delu potrebno aktivno sodelovanje slovenskih pravnih strokovnjakov in njihovih korporacij, da bosta stvarna in oblična stran novih zakonskih norm zagotovila dosedaj tolikokrat pogrešano pravno varnost in pravni red v bodoči Sloveniji in vsej državi.

II. resolucija glede amnestije:

»Izvršujoč naročilo rednega občnega zbora Advokatske zbornice v Ljubljani z dne 11. okt.

1939 pozdravlja podpisani odbor Ukaz o splošni amnestiji z dne 3. septembra 1939 posebno zato, ker se je ob tej amnestiji opustila prejšnja praska amnestiranja kaznivih dejanj, ki se preganjajo na zasebno tožbo. Ta praksa je imela v moralnem oziru zelo škodljive posledice. Želimo, da se tudi v bodoče nikdar ne amnestirajo kazniva dejanja, ki se preganjajo na zasebno tožbo, predvsem ne pred pravomočno sodbo.

Ob objavi amnestije je kr. vlada poudarila, da želi odstraniti ostanke politične preteklosti. Ta namen pa se da doseči samo s splošno amnestijo političnih kaznivih dejanj. Zato želimo splošno amnestijo, ker bo samo taka amnestija dosegla označeni cilj in odpravila nepravilno stanje, ki je nastalo zaradi tega, ker se v posameznih razdobjih menjajo pogledi na kaznivost posameznih političnih deliktov, kar je imelo za posledico neenakomerno kaznovanje od strani rednih, predvsem pa izjemnih sodišč, proti sodbam, katerih ni pravnega leka.

Splošna amnestija političnih kaznivih dejanj bo okrepila vero v pravnost, svobodo in človečnost našega pravosodja.

Mariborska policija je izsledila drzne vlomilce

Maribor, 18. dec.

Pred petimi dnevi, 13. decembra, je bil sredi pol dneva izvršen v Mariboru izredno drzen vlom, pri katerem so vlomilci odnesli bogat plen. Vlomljeno je bilo je bilo za časa opoldanskega odmora v specerijsko trgovino Ivana Laha na Glavnem trgu. Vlomilci so odprli na spreten način sprednja vrata, poasali v trgovino železno ročno blagajno v cekar, odprli se registrirno blagajno ter pobrali iz nje ves dopoldanski izkupiček, nato pa so odprli spet vrata na dvorišče ter skozi nje odšli na prostor. Vlom so izvršili v času, ko je na tej prometni točki zelo živahno življenje, ko ljudje neprenehoma hodijo mimo trgovine in baš ta okolnost jim je pomagala, da se nihče ni za nje zmenil. Plen je bil velik. V ročni blagajni je bilo kakih 4000 nemških mark, precej našega denarja, vrednostni papirji, hranilne knjižice itd. v skupni vrednosti nad 100.000 din, v registrirni blagajni pa je bilo tudi več tisočakov.

Vlom so opazili že ob dveh, ko so prišli lastniki v trgovino. Takoj je bila obveščena policija, ki je začela z intenzivno preiskavo. Prvi sum je padel takoj na pravega. Pred nekaj meseci je zapustil službo pri Lahu njegov trgovski sluga Oman, ki je dobro poznal vse razmere v trgovini. Bilo je namreč jasno, da je moral biti pri vladu navzven, ki je poznal šifro na registrirni blagajni ter jo je lahko odprl brez nasilja. Ta sluga je bil nekoč že kaznovan zaradi tatvine. Predno so ga prijeli, so detektivi previdno poizvedeli, s kom se

je Oman družil ter so ugotovili, da je bil v družbi nekega znanega vlomilca, ki je šele nedavno prišel iz kaznilnice v Lepoglavi in še dveh drugih mlajših fantov, ki sta bila tudi policiji zelo sumljiva. Ko so ugotovili vse te zanimivosti, so včeraj prijeli Omana je še dva druga osumljenca dočim je četrti, prav oni, ki je prišel iz Lepoglave, iz Maribora po vladu izginil ter se najbrže zadržuje sedaj v Zagrebu. Vsi trije aretiranci so skrajaj tajili, potem pa so se udali ter so vse priznali. Snoči od desetih so šli detektivi z njimi na Kalvarijo, da so jim pokazali, kje imajo v gozdu skrito železno blagajno. Res so jo našli na dotičnem mestu, v njej pa še vse listine in računke knjige, samo denarja ne. Oman je potem tudi opisal, na kak način so vlom izvršili. Oman je vedel, da pri Lahovih zapirajo včasih glavna vrata na trgovini bolj površno, tako da se dajo lahko spet odpreti. Vedenj je tudi za šifro na registrirni blagajni in na podlagi tega so potem vsi štirje napravili načrt za vlom. Tri dni so prežali pred trgovino med opoldanskim odmorom, kedaj bodo vrata samo površno zaprta ter so to šele tretjega dne dočkali. Potem sta dva zunaj stražila, dva pa sta nemudoma šla v trgovino. Oman, ki je vse natančno poznal, je brž izpraznil registrirno blagajno, železno ročno blagajno pa so pobasali v cekar. Oman se je nato oblekel v plašč utenca, da bi pri odhodu vzbujal manj pozornosti. Odprla sta zadnja vrata, ki peljejo iz trgovino na dvorišče ter so bila zaprta z navadnimi zapahi. Na ta način sta vlomilci odšla neopaženo.

23 obtožencev pred sodniki

Tatovi, vlomilci, požigalci in podobni grešniki se zagovarjajo

Maribor, 19. decembra.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se nahaja danes na zatožni klopi — prav za prav ni to več navadna zatožna klopi, temveč cela zborovalnica — ni manj kot 23 obtožencev, ki se zagovarjajo zaradi vlomov, zaradi pomaganja pri vlomih, zaradi požiga, krive prisige, tatvin itd. Je to velika tatinska tolpa, ki je l. 1933 v Slovenskih gorah vzemirjala prebivalstvo ter povzročala ljudem veliko škodo.

Obtoženi so sledeči osumljeni: 42letni posestnik sin Franc Hojnik iz Betkovce, 33letni delavec Franc Hojnik iz Kukave, 24letni mali posestnik Ivan Majcen, 44letni kočar Alojz Kranjc iz Betkovce, 62letni kočar Josip Hojnik iz Prerada, 22letni viničarski sin Jožef Bratuša iz Polenška, viničarski sin Jožef Hojnik iz Betkovce, 37letni mali posestnik Martin Kovačec iz Braslavce, 42letni kočar Franc Janžekovič iz Betkovce, 32letna kočarka Ana Hojnik iz Betkovce, 37letni posestnik Franc Šumnjak iz Prerada, 34letni kočar Anton Šumenjak iz Prerada, 52letni posestnik Jožef Mundas, in njegov sin Jožef ml. iz Bresnice, 32letni posestnik Ivan Kranjc iz Vitočmerce, 26letni posestnik Franc Majcen iz Polenec, 67letna posestnica Elizabeta Hojnik iz Bet-

kovce, 33letni viničar Martin Duh iz Polenec, 29letni posest, sin Franc Kranjc iz Hlaponcev, 22letni posest, sin Jakob Megla iz Hlaponcev, 43letni posestnik Martin Horvat iz Tibolev, 63letna posestnica Ivana Kocovan iz Smolincev ter 47letna posestnica Marija Klobasa iz Smolincev.

Kot že omenjeno, je ta čedna družba l. 1933. ogrožala svoje sosede ter se specializirala zlasti na tatvine svinj in perutnine. Postali so praveca nadloga za vse sosednje župnije in občine. Kradli so samo nekateri od teh, drugi pa so se udeleževali pojedin ukradenih svinj in kokoši. Nekateri od obtožencev se zagovarjajo tudi zaradi požiga. Dne 29. aprila 1934. je zgorelo gospodarsko poslopje posestnika Franca Sorlija v Polenškaku. Skoda je bila cenjena na 70.000 din. Tudi sosednja poslopja so bila v nevarnosti ter je malo manjkalo, da ni vsa vas zgorela. Drugi so zopet zakrivali krivo prisigo, nekateri pa se zagovarjajo zaradi nagovarjanja h krivi prisigi. Skratka, bilo je to čedno gnezdo, ki so ga orožniki po dolgotrajnih preiskavah odkrili ter so spravili skupaj toliko obtežilnega materiala, da je lahko državno pravdnostno dvignilo obtožbo.

Seveda pa obtoženci skoraj vse obremenilne zadeve zanikajo ter deloma vane krivdo drug na drugega. Razprava ob času poročila še ni končana.

Športne vesti

NEDELJA OBČNIH ZBOROV

Pretekla nedelja je bila vsa v znamenju praznovanja in novih občnih zborov, ki naj sedaj po reorganizaciji našega športa na novo uredijo šport v državi.

Največji športni dogodek za zeleno mizo je nedvomno proslava 20letnice obstoja Jugoslovanske olimpijske odbora. Ta proslava je bila v Zagrebu in so ji prisostvovali najuglednejši predstavniki našega športa. Proslavi je prisostvoval tudi zastopnik Nj. Vel. kralja Petra II. Predsednik J.O.O. dr. Stevan Hadži je v svojem govoru podal 20letni pregled dela J.O.O., nakar so mu navzoči predstavniki posameznih športnih zvez poklonili lepa darila. Nato so sledili referati posameznih funkcionarjev J.O.O. o sodelovanju Slovencev pri olimpijskih igrah je govoril g. Joso Gorec, ki je poudaril, da smo vprav Slovenci največji pomočniki k zaenkrat še majhnim uspehom jugoslovanskega športa v mednarodnem svetu. V odstotkih izraženi uspehi slovenskih športnikov in telovadcev znašajo 85%. Kot zadnji govornik je nastopil g. Drago Ulaša s temo »Olimpižem v krizi«.

V Belgradu je bila ustanovna skupščina Srbskega saveza sportskih zvez (SSSS). Skupščino je vodil predsednik g. Aleksander Tadić, prisostvovali pa so ji dva ugledna delegata posameznih srbskih športnih zvez. Zastopani so bili: nogometaši, boksaarji, tenismani, zimski športniki, motoristi, kajakaši, atleti, kolearski, veslači, planinci in predstavniki strelske družine. Na skupščini je bil sprejet soglasno začasni odbor pod predsedstvom g. Miodraga Filipovića. Naloga odbora je, da do februarja prihodnjega leta sestavi pravila nove organizacije SSSS.

Prav tako so Slovenci ustanovili svojo kolesarsko zvezo, tako so v Belgradu v nedeljo ustanovili svoj »Srbski biciklistični savez«. Za ta ustanovni občni zbor je vladalo precejšnje zanimanje. Soglasno je bil izvoljen odbor, kateremu predseduje g. dr. Dušan Simić, tehnični referent pa je g. Govedarica.

V soboto zvečer pa je bil ustanovni občni zbor Srbskega lakotletskega saveza. Razgovor o novem Savezu je bil kratek. Nov Savez je prevzel svo imovino prejšnjega belgrajskega atletskega

podsaveza, ki je bil s tem tudi likvidiran. Nato je bil soglasno izvoljen odbor: predsednik dr. Voja Jovanović, savezni kapetan pa Ljubomir Simić. V novem savezu je v celoti 24 odbornikov. Zdi se nam zelo čudno, da ljubljanska atletska podzveza še vedno ni sklicala svojega občnega zbora, ki naj bi bil sedanja čas najprikladnejši za ureditev vseh formalnih stvari, ki so potrebne za ustanovitev in za nadaljnji uspešen razvoj slovenske atletike.

Drobne iz Kranja

Nesrečen padec pri telovadbi. Znani telovadeč Grmek, ki je znan z vseh naših prosvetnih prireditvev, mladinskih taborov in akademij, je pri izvajanju drzne vaje na drogu v telovadnici Ljudskega doma tako nesrečno padel, da si je zlomil roko. Mali Grmek je vzbujal veliko pozornost posebno na zadnjem mladinskem taboru v Mariboru.

Nesreča na cesti. Na cesti, ki vodi iz Kranja v Čirče je spodrsnilo na gladki cesti okoli 60letnemu starčku, katerega ime še ni ugotovljeno. Pri padcu se je hudo poškodoval in onemogel. Poklicani rešilni avto ga je odpeljal v ljubljansko Splošno bolnišnico. Ponesrečenec ni imel pri sebi nobene listine in ga tudi ni poznal nihče od reševalcev.

Zica s 10.000 volti se je odtrgala. V Struževem pri Kranju se je odtrgala daljnovidna živa z napetostjo 10.000 voltov. Na vso srečo slučajno ni bilo v bližini nobenega človeka, sicer bi se lahko zgodila velika nesreča. Zica se je utrjala zaradi težkega snega, ki se je nabral na daljnovidu. Mimoidoči so takoj obvestili elektrarno, ki je izklopila tok.

Spored nočnejšega klavirskega koncerta v veliki Filharmonični dvorani: 1. Bach: Kromatična fantazija in fuga. 2. Scarlati: Dve sonati. 3. Beethoven: Sonata. 5. Chopin: Nocturno op. 48, tri etude op. 10 in št. 8, op. 25 št. 7 in op. 10 št. 4. — Drugi del koncerta prinaša Musorgskega: Slike z razstave. — Nikita Megalov je prvovrsten ruski pianist velikega umetniškega uspeha, izredne nadarjenosti in virtuoznosti. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura	Relativna vlažnost	Veter	Pada-vine
Ljubljana	770.4	1.0	-0.2	85	10	0.4
Maribor	770.3	0.0	-3.0	90	10	0
Zagreb	770.0	2.0	1.0	90	10	0
Belgrad	772.7	2.0	0.0	80	10	E ₂
Sarajevo	771.2	5.0	3.0	80	10	0
Vis	754.5	12.0	6.0	80	8	NW ₁
Spilj	768.0	15.0	9.0	70	4	NE ₂
Kumbar	766.4	17.0	10.0	80	6	NE ₂
Rab	768.7	12.0	7.0	70	10	E ₁
Jugoslovi	766.5	17.0	10.0	60	8	NE ₂

Vremenska napoved: večina oblačno (visoka megla), stanovitno in zmerno hladno vreme. Najnižja toplota zraka na aerodromu — 2° C.

Koledar

Danes, torek, 19. decembra: Nemežij. Sreda, 20. decembra: Liberat.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva c. 20, mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

»Županovo Micko« so prvič igrali pred 150 leti. To je bila prva slovenska gledališka predstava. Slavistično društvo bo proslavilo ta jubilej danes (19. dec.) ob 20 v predavalnici Trgovske akademije (Bleivšova cesta) s predavanjem g. prof. Alfonza Gspana o Antonu Linhartu. Vljudo vabljeni. Vstop prost.

V četrtek 21. t. m. se bo ljubljanski javnosti predstavilo prvič »Gledališče mladih« z Büchnerjevo tragedijo v 21 slikah »Vojčeka« v novem prevodu dr. Fr. B. Delo je zreziral in mu oskrbel sceno Zvonimir Sintič, absolvent praškega konservatorija. Predstava bo v frančiškanski dvorani, kjer se dobe v prodaji tudi vstopnice.

O akustiki prostora bo predaval dr. ing. Koželj Venč v četrtek 21. decembra ob 20 v predavalnici Zdrž. inženirjev na Kongresnem trgu I-II (Kazina). — K predavanju vabi klub arhitektov Zdrženja jugoslov. inženirjev in arhitektov, sekcijska Ljubljana med poslovnimi urami. Razpis velja samo za člane.

Zveza inženirskih društev kraljevine Jugoslavije je razpisala mesto glavnega urednika lista »Inženir«. Tako se bo imenoval v bodoče dosednji »Tehnični list«. Rok za vložitev ponudb je 20. december t. l. Informacije daje tajništvo Zdrženja jugoslov. inženirjev in arhitektov, sekcijska Ljubljana med poslovnimi urami. Razpis velja samo za člane.

Dražba kožuhovine v Ljubljani. Kakor vsako leto, bo tudi 22. januarja 1940, to je prvi ponedeljek po sv. Neži, v prostorih Ljubljanske vele-sejma dražba kožuhovine vseh vrst divjadi. Naša država je uspešna v svojih prizadevanjih, da se vzdrži posega v boj in da ohrani svojo nevtralnost. Blagodejen vpliv naše nevtralnosti se opaža tudi na gospodarskem polju. Po naših pridelkih ne povprašujejo le voljujoče se države, ampak tudi druge nevtralne, ker si ne morejo več zagotoviti dovolov iz prekomorskih držav. To velja tudi za kožuhovino, ki so jo prekomorske države dobavljale v ogromnih količinah Nemčiji, Italiji, Angliji, Franciji, Švici, Belgiji, Holandiji, Danski in Norveški. To daje upanje, da bo letos možno plemeniti lovski pridelek primerno vnovečiti. Treba je izkoristiti ugodni položaj, dokler ne bodo organizirani dovozi iz prekomorskih dežel, kajti potem nam bodo zopet uspešno konkurirale prekomorske države, proti katerim imamo edino orožje v kliringih, ki so se do sedaj dobro izkazali, ker usmerjajo trgovino evropskih držav v veliki meri na našo državo. Kdor ima kožuhovino, naj jo pošlje v komisijo lovsko-prodajni organizaciji »Divja koža«, Ljubljana, Velesojem. Seveda pa mora biti blago res prvovrstno, ker slabo pripravljene kože samo kvarijo ceno tudi dobri kožuhovini.

Nova določila za taksiiranje razglednic za praznike. Ministrstvo pošte, telegrafa in telefona je te dni spremenilo določila za taksiiranje dopisnic s slikami (razglednic) privatne izdaje, ki jih pošilja občinstvo za božič. Novo leto in Veliko noč. Če so čestitke napisane z največ petimi besedami ali petimi abjadnimi kraticami, znaša pristojbina za tako razglednico 0,50 din. Velja pa ta ugodnost v primeru, da je razglednica predana na pošto v času 10 dni pred, odnosno 5 dni po navedenih praznikih. Za tiskane posetnice v odprtih ovitkih, ki jih stranke uporabljajo za čestitanja, zahvale in druge izraze vladnosti in na katerih je besedilo napisano z največ petimi besedami (ali običajnimi kraticami) ostane pristojbina 0,25 din. Če pa je na taki posetnici napisanih več kot pet besed, pa znaša pristojbina 1 din.

OREHOVA JEDRCA

sortiran cvetlični med in medicio dobite najceneje v MEDARNI, Ljubljana, Židovska ulica 6

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20:

19. decembra, torek: Zaprtio.
20. decembra, sredo: »George Dandin«. Red Sreda.
21. decembra, četrtek: Tri komedije. Red Četrtek.
22. decembra, petek: Zaprtio.

Opera — Začetek ob 20:

19. decembra, torek: Zaprtio.
20. decembra, sredo: »Figarova svatba«. Red A.
21. decembra, četrtek: »Nižava«. Premiera. Premierski abonma.
22. decembra, petek ob 15: »Glumač Matere božje«. Dijaška predstava po globoko znižanih cenah. Izven.

Mariborsko gledališče

Torek, 19. decembra: Ob 20. »Via Malac«. V prid mirovnega sklada gledaliških igralcev. Znižane cene.
Sreda, 20. decembra: Zaprtio.
Četrtek, 21. decembra: Ob 20. »Lepa Vidac. Red C. Zadnjič.

Vrli Finci nekdanj in danes

Redek primer junaštva v zgodovini človeštva

Ze tretji teden ves svet občuduje malo in junaško Finsko. Vse oči so danes uprte na najekstremnejši del Baltika. Tudi najhujši ekstremist ne more nastopiti proti finskemu narodu; ne more omalovaževati junaškega in neverjetno pogumnega odpora fineke vojske pred rdečo premočjo. Res je, da so finski vojniki odlično oboroženi, da imajo skoraj vse svoje oddelke motorizirane, da imajo dalje na meji odlično Mannerheimovo črto in res je tudi, da poleg sila težko zavzetne obale njih vojna mornarica ni tako šibka, tako tako dolgega odpora pred takšno premočjo gotovo ni pričakoval nihče.

Finci so doma ob Kaspiškem morju

Prve glasove o Fincih imamo že iz časa perzijskega kralja Kira, prva njihova znana domovina pa je bila v gorovju ob Kaspiškem morju. Tedaj so imeli tudi samostojno državo, ki je imela velik zgodovinski pomen. Kot zelo miroljuben nomadski narod, ki se je preživljal po večini z zelišči, so se Finci za časa preseljevanja narodov preselili v svojo drugo domovino, kjer se združila Mala in Velika Volga; od tam pa v 4. stoletju v svojo tretjo domovino, kjer so ostali do danes. Pri zadnji selitvi so se nekatera manjša finska debla razkropila od današnje meje z Rusijo vsa do Urala in celo čez v Sibirijo, kjer jih tu pa tam srečujemo še danes.

V polovici 12. stoletja je švedski kralj Erik Sveti prodrl s svojo vojsko na finsko ozemlje, ki je s svojimi neštevili jeziri in ogromnimi gozdovi zelo presenetljivo osvajalec. Od tedaj so Finci delili usodo s Švedi in so jo končno imenovali »krvavi Švedi«.

Kmalu so Finci in Švedi šli v vojno s sosedno veliko Rusijo. Trajal je od leta 1242. do 1323, to je blizu 100 let.

V 14. stoletju je postala Finska zopet sestavni del kraljevine Švedske. Konec tega stoletja je nastala zveza med Švedsko, Norveško in Dansko, Finska pa je imenovala Margerito dansko za svojo kraljico.

Naslednjega stoletja so se poskušili Finci pod vodstvom regenta Karla Kuuttesona osvoboditi, toda brezuspešno. Finska je ostala pod švedsko krono. Leta 1568. je postala Velika kneževina in po vojni med Rusi in baltskimi državami (od 1570. do 1595.) so se njene meje razširile do Ledenege morja.

V začetku 17. stoletja, tedaj, ko je bila švedska moč na višku, je tudi Finska razširila svoje meje do Ladoskega jezera, kjer ravno sedaj divjajo najhujši boji.

Rusi so preplavili Finsko leta 1650., niso pa še države zavzeli vsled junaškega odpora pri mestu Viipuri. Šele Peter Veliki, ko je prej končno porazil tradicionalnega ruskega sovražnika Švedsko, si je osvojil del Finske; ostalo pa je dobil po pogodbi s Francijo. Tako je postala Finska leta 1809. ruska last, kot samostojna Velika kneževina, s šolami v lastnem jeziku (ki je med najlepšimi na svetu) in celo malo narodno vojsko, ki se je udeležila tudi rusko-turške vojne (1877.—1878.). Pod vladjo Aleksandra III. in Nikolaja II. so postali v Moskvi docela drugačnega prepričanja o Fincih in so jim odvezli vse v začetku pridobljene pravice.

Svetovna vojna jim je prinesla svobodo

Svetovna vojna je dala Fincem možnost osvoboditja, kar se jim je tudi posrečilo. Takoj v začetku boljševiške revolucije so finski narodnjaki pričeli gibanje za odcepitev od Rusije. Na čelu gibanja je bil general Mannerheim, današnji maršal in vrhovni poveljnik fineke vojske. Ustanovil je »belo gardo«, kot protitež rdečim, proglasil neodvisnost svoje države in brez nadaljnjega začel l. 1917 6. decembra) vojno proti boljševikom. Nemčija mu je poslala v pomoč 12.000 mož pod poveljstvom generala von der Goltza in tako je Mannerheim premagal rdečo pri Lahtiju, nato Viipuriju, odkoder je vkrakal v Helsinkij. Leta 1919. (17. julija) pa je bila proglašena svobodna republika Finska.

14. oktobra 1920. leta je bil v Tartu podpisan mir med novo republiko in sovjetsko vlado.

Kakor vidimo, je zgodovina tega malega naroda polna solz in krvi, kakor naša. Kljub temu so Finci vedno ohranili veliko ljubezni do svobode. Ni lahko doseči svobode, vsak narod je ni vreden, včasih si jo mora težko zaslužiti. Finci pa imajo mogoče dosti bolj kakor vsi drugi to pravico. Moremo reči, da so med najbolj kulturnimi narodi na svetu. Od Slovanov so povzeli vse najboljše lastnosti (gostoljubnost, pogum, junaštvo, ljubezen do svobode itd.). Reči moremo, da je v Fincih zbrano vse najboljše.

Kako so Finci na svojo rodno zemljo navezani in kako zelo jo ljubijo, vidimo iz njihove narodne himne, ki jo je spesnil pesnik Runeberg:

Naša dežela, naša rodna dežela,
oj doneča, visoka, draga beseda!
Noben vrh, ki na obzorju se riše,
nobena globoka dolina,
nobena vas z reko napojena,
ne uživa toliko ljubezni
kot severna dežela
naše zemlje krásne...

David proti Goljatu

Takoj v začetku sedanjih evropske vojne je bilo precej verjetno, da bodo Sovjeti poskusili dobiti, kar so izgubili po svetovni vojni v Brest-Litovskem. Levji delež na Poljskem, pogodbe z Estonko (28. septembra) in Letonsko (10. oktobra) so prinesli Rusiji vojaška in pomorska oporišča na Baltiku. Tretja je bila Litva, ki se je skušala upreti, a je tudi kmalu podlegla. Dobila je Vilno.

Tako je prišla na vrsto republika Finska. Boljševiki so zahtevali od fineke vlade otok Hangö, polotok Hunoliaki, otoka Koivisto in Seivesto v Vü-purskem zalivu in vse otoke pred Kronstatom. Poleg tega so se zahtevali na Severnem morju obalo Kabatsiareunu, ki ga ogroža Murmansk.

Finska vlada pa je te zahteve odbila in spopad je bil neizogiben.

Podrobnosti o finski vojski

Maršal Mannerheim, zmagovalac boljševikov, je vedno ostal in je še danes duša fineke oborožene sile. On je predsednik Vrhovnega brambnega sveta in vrhovni poveljnik vse vojske. K vojski še spadajo: vojni minister, generalni poveljnik oborožene sile, šef generalnega štaba, poveljnik civilne straže, dva generala, ki ju imenuje predsednik republike za dobo 3 let, na predlog vojnega ministra. Prostovoljna domovinska bramba je zelo stara polvojaška organizacija in je štela pred izbruhom sovražnosti okrog 100.000 mož. Poveljnik je generalni poročnik Malberg.

Domovinska bramba ima močno oporo v ženski vojaški organizaciji »Lotta Sward« (po imenu junaške žene), ki je v vojni od l. 1788.—1790. zdravila vojake na fronti. Opeva jo narodni pesnik Runeberg in šteje okrog 90.000 članic. Njihova uniforma je navadna siva srajca, z belim ovratnikom in zapescinami.

Prava finska vojska je bila v mirni dobi mnogo manjša, kakor zgoraj omenjeni organizaciji. 28.000 mož (2100 častnikov, ostali podčastniki in vojaki) se deli: v 27 brigad pehote (finska brigada je sestavljena iz dveh bataljonov); 3 brigade kolesarjev; 4 divizije poljskega topništva; 3 divizije obalnega topništva; 1 divizija težkega topništva; 8 kopenskih eskadronov; 1 brigada oklopnih avtomobilov; 1 brigada oklopnih vlakov in večje število težkih in lahkih tankov.

Vojna obveznost traja od 17. do 60. leta, brez izjeme za vse državljane. Vojaški rok mora služiti vsak, čim dopolni 21. leto in služi 350 dni. Častniška in podčastniška šola pa traja 440 dni.

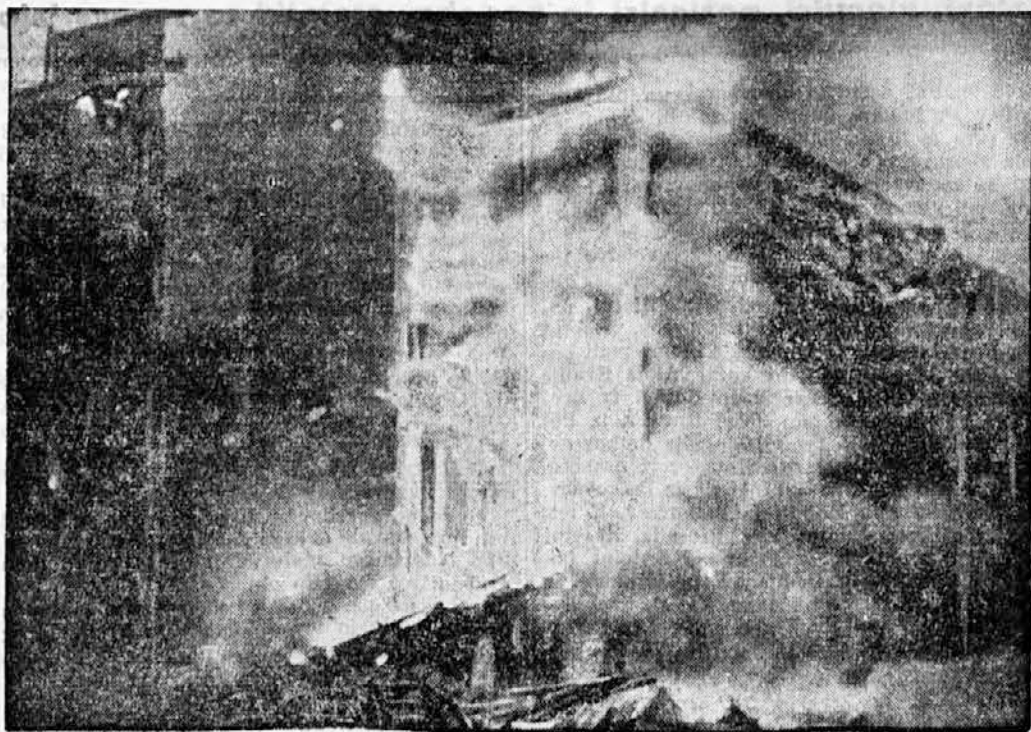

Hannes Kolehmainen, prvi veliki finški tekač na nolge proge, ki je s svojimi velikimi uspehi na olimpijskih tekmah 1912 in 1920 prinesel veliko slavo svoji domovini. V Stockholmu (1912) je zmagal na progi 5000 m in 10.000 m, v Anversu (1920) pa v maratonskem teku. Po poklicu je čevljar. Izdeluje predvsem športne stvari.

Letaletstvo, ki je prej štelo okrog 400 različnih strojev, je sedaj močno pojačeno z italijanskimi, angleškimi in drugimi najmodernejšimi bombniki. Vojaških pilotov so imeli Finci pred začetkom nenake vojne, blizu 500.

Vojna mornarica pa obsega: 3 obalne oklopnice: »Väinämöinen« (zgr. 1932), »Ilmarinen« (1938), ime tretje ni znano. Te ladje imajo po 4000 ton veka; 4 topove po 254 mm, 8 po 105 mm, 4 po 40 mm, 2 protiletalski strojnici po 20 mm in morejo polagati tudi mine. Brzina 25 milj na uro. 6 podmornic: »Sankko« (1930) 100 ton (najmočnejša podmornica na svetu), 2 cevi za torpede, 9 milj brzine. »Vetehinen« (1930), »Vesikko« (1930) in »Iku-Turso« (1931) od 490 do 715 ton, 4 cevi za torpede, 15 milj brzine. »Vesikko« (1933) in še ena taka podmornica s 300 tonami; 3 cevi za torpede, 13 milj brzine. 9 obalnih patrolnih ladij od 100 do 400 ton, 27 minonoscev in draggerjev z 9 do 940 ton; 7 bojnih čolnov; 15 motornih »torpedov« (iz l. 1930—35) po 50 ton z veliko brzino, admiralsko ladjo, školsko ladjo (3200 ton) in 9 ledolomilcev po 568 do 4285 ton.

Vendar moramo še enkrat poudariti, da kljub vsemu predstavljajo Finci redki primer junaštva v zgodovini človeštva. Če je tudi res, da so Rusi prodrl 40 km v notranjost države (kar pa Finci odločno zaničajo) in čeprav Fincem njihova skalovita, z neštevili jeziri bogata zemlja, ki je povrhu še skoraj vna posejana z ogromnimi gozdovi, veliko pomaga pri zadrževanju sovražnika, jih moramo primerjati s Spartanci pri Termopilah, ker narod, ki se postavi v bran premoči v razmerju 1 proti 50, je vreden vsega spoštovanja in občudovanja.

Učinek sovjetske bombe v Helsinkiju.

Vsak mesec milijon cigaret za zavezniško vojsko

Svojčas smo v časopisih brali, da so v Nemčiji zaradi varčevanja izrazili željo, naj bi se kadilci pri svojem uničevanju tobaka v bodoče precej omejili, ali pa celo odvadili kaditi, kar bi bilo še najboljše, ker bi precejšnje vsote mark, ki bi šle drugače v zrak, lahko porabili v druge namene. To naj bi veljalo tudi za vojake na fronti. Kako je pri njih odločba o varčevanju učinkovala, o tem ni bilo dosti slišati. Kot nalašč pa smo takoj zatem elišali poročila, kako v Angliji in Franciji skrbe, da ne bi njihovim vojakom na bojišču kaj manjkalo. Ne samo hrane, tudi tobaka jim ne sme manjkati, kajti Anglija in Francija sta dovolj bogati, da vojakom že lahko privoščita tudi to vesele. Oglašati so se začeli magnati, ki so iz lastnih nagibov začeli pošiljati velike množine cigaret vojakom za Maginotovimi utrdami, da bi z njimi lahko po mili volji puhal v sovražnika. Takšna in podobna darila pa so začeli pošiljati tudi iz daljnih britanskih dežel, da bi s tem pokazali, kako zvesto stoji ob strani zaveznikov in svojih zaščitnikov. Tako so na primer angleški vojniki na zahodnem francoskem bojišču dobili za Miklavža iz Južne Afrike milijon najfinjših cigaret, kajti tudi v Južni Afriki nočejo veljati »parklje«, pač pa tudi za Miklavže Zadovoljili pa se niso samo z enkratno pošiljko milijon cigaret. Ne Obljubili so celo, da bodo po toliko cigaret pošiljali ne samo vsako leto za Miklavža, pač pa kar vsak mesec. To se bo na zahodnem bojišču kadilo.

Bele, rdeče, modre, zelene in druge knjige

Kmalu po izbruhu vojne je izšla angleška »Modra knjiga« in za njo nemška »Bela knjiga«. V teh knjigah so popisani politični dogodki, ki so se odigrali pred vojno in vsaka knjiga skuša svetu povedati, da so državo vodili v vojno najčlovekoljubnejši nagibi in da odgovornost za vojno nosi samo nasprotnik. Še predno pa je izbruhnila vojna, je izšla angleška »Bela knjiga«, v kateri Angleži prikazujejo nemške ukrepe proti judom in druge dogodke notranje političnega položaja. Zakaj so knjigo kretli ravno z »belo«, bi se morda kdo vprašal. Na splošno ni znano, da je izbira barve za obvestila takih vladnih spisov že nekakša tradicija. Vsakokrat, kadar kaka vlada razgrne pred svetom listino, ki govore o mednarodnih vprašanjih in postavljajo svet že pred gotovo dejstvo, izidejo te listine v obliki zvezka, ki ima določeno barvo. Ko se država odloči za neko barvo, jo ne menja več, razen v izrednih primerih.

Prva diplomatska knjiga bele barve je bila objavljena leta 1624. in so jo objavili Angleži. Ker pa zgledi že od nekdaj vlečejo, so ta vzgled poslele tudi druge države. Vsaka država si je izbrala tako barvo, ki je njena in vedno ista. Tako imata Francija in Kitajska rumeno barvo, Italija in Rumunija zeleno, Belgija in Japonska sivo, Združene države, Španija in Turčija rdečo, Holandija oranžasto, Nemčija belo in Anglija modro.

Letos je Anglija enkrat prelomila tradicijo in opustila običajno barvo. Za odgovor Hitlerju si je izbrala belo barvo, to je tisto, v kateri Nemci izdajajo svoje diplomatske dokazilne gradivo.

Radio

Program Radio Ljubljana

Torek, 19. dec.: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi poročila — 7.15 Pisan vaneč veselih zvokov (plošč) — 11. Solzka ura: Razvoj glasbil. Predavanje z glasbenimi vlozki (st. Prek) — 12. Koranice slavnih mož (plošč) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Poročila — 18. Iz Mozartovega carstva (plošč) — 18.40 Oudež v območju vere (Fr. Tersegilav) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Herojstvo Stepana Radica (Luka Fertiljano, Zgb) — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20. Ravnikove samospeve poje Andrej Jarc, pri klavirju Janko Ravnik — 20.45 Reane in vesele skladbe slov. skladateljev (Radijski orkester) — 22. Napovedi, poročila — 22.35 Otraski dueti (E. Mesgolit in Slavka Pekar).

Sreda, 20. dec.: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan vaneč veselih zvokov (plošč) — 12. Iz deških oper (plošč) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Polke in koranice (plošč) — 14. Poročila — 16. Mladin. ura: a) Senčne lutke — najlepša domača zabava (prof. N. Kuret) — b) Smučar in vreme (Janko Sieherl) — 18.40 Narod in narodnost (prof. E. Koebe) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Predavanje državne obrambe — 19.40 Objave — 19.50 Uvod v prenos — 20. Prenos opere iz ljubljane gledališča v 1. odmoru: Glasbeno predavanje (V. Ukmar); v 2. odmoru: Napovedi, poročila.

»Slovenski dom« je edini katoliški popoldnevnik!

A. G. Barrili

DVE BEATRICI

Eden izmed njiju pa si je dejal:

»Salamanca Salamanca! Ali misliš, da sem takšen tepec, da ti bom vzel. Prepričan sem, da boš tudi ti ostal v Sevilli. Nisi znal tako kmalu najti primernege izgovora kot sem ga našel jaz.«

Oni drugi pa si ni dejal ničesar. Zadovoljen je bil, da je Quintanilla skril resnični cilj svojega potovanja. Saj je na poti v Salamanca moral iti skozi Sevillo. Ni mu preostalo drugega, kot da se sprijazni z dejstvom, da bosta morala potovati skupno.

Odšla sta k počitku, potem ko sta se domenila, da bosta drugo jutro skupno nadaljevala pot.

Naslednjega dne sta, prijateljsko kramljaje, kaj kmalu dospela do sevilskih vrat.

Prijateljsko sta se poslovila; a obema se je zelo mudilo. Don Quintanilla je moral takoj oditi v svojo pisarno, don Juan pa je dejal, da počaka le toliko, da se odpočijejo konji, nato pa bo nemudoma nadaljeval pot. Tudi don Quintanillovega vabila ni mogel sprejeti.

»Le govori kar hočeš;« si je dejal don Alonzo. »Dobro vem, kam potuješ.«

Kakor hitro se je Cabrera oddaljil, je Quintanilla fantek enega izmed evrojev spremljevalcev in mu tiho nekaj naročil. Fant je pokimal, skočil s konja in odhitel v neko ozko ulico.

Don Alonzo pa je odjezdil v Alcazar. Pogledal je nekoliko v svoji urad, nato pa se je v svoji sobi udobno vsedel k zajutruku. Pričakoval je svojega odposlanca in nikakor ni bil nevoljen, ker ga tako dolgo ni bilo nazaj. Zdelo se je celo, da ga njegova zamuda veseli. Šele čez tri ure se je mladenič vrnil.

»Kaj si opravil?« ga je vprašal, ko ga je zagledal.

»Gospod, izpolnil sem vaše povelje z vso natančnostjo.«

»Ali si mu sledil?«

»Da, povsod. Šel je prav tja, kamor ste mi rekli.«

»V samostan sv. Klare, kaj — ne?«

»Da, gospod. Pustil je svoje ljudi v neki gostilni in je peš odšel proti samostanu.«

»Koliko časa je bil tam?«

»Več kot eno uro.«

»In potem?«

»Potem je zopet odšel.«

»Sam?«

»Da, sam. Zdelo se mi je, da je bil zelo slabe volje. Vrnil se je v gostilno, kjer je ukazal takoj osedlati konje. Nato je s svojimi spremstvom odjezdil k mestnim vratom; od tam pa je zavil po cesti, ki vodi v Granado.«

»Ali si ga videl, ko je zapustil mesto?«

»Da, gospod; stal sem nekoliko ob strani, da bi me kdo ne spoznal. Ko pa je s spremstvom odšel skozi vrata, sem mu sledil do mostu. Od tam sem videl kako je markiz de Maya jezdil po cesti, ki vodi v Granado, dokler ni izginil v daljavi.«

»Dobro si opravil svojo nalogo;« mu je dejal Quintanilla in mu dal zlatnik. »Tu imaš plačilo. Sedaj pa pojdi in se okrepčaj. Čez dve uri pa bodite vsi pripravljeni, da se tudi mi vrnemo v Granado.«

Mladenič se je priklonil in odšel. Tudi don Alonzo je zapustil Alcazar in se napotil proti samostanu sv. Klare. Pozvonil je in vratarica je prišla k okencu.

»Koga iščete, vitez?« je vprašala.

»Rad bi govoril z markizo de Moya.«

»Ah, saj sem si že mislila. Vsi hodijo k njej;« je nejevoljno zamrmrala vratarica.

»Ali vam je neprijetno?« jo je vprašal, ker je razumel njene besede, čeprav jih je zamrmrala predse.

»Ne, vitez.« je odvrnila v zadregi. »Saj je moja dolžnost... Le zdi se mi, da je markiza že utrujena in da ne bo hotela nikogar več sprejeti.«

»A če bi vas prosil, da ji poveste moje ime?«

»Gotovo je prav, da mi ga poveste. Markiza se gotovo ne bo odzvala neznanu.«

»Povejte ji torej, da želi govoriti z njo don Alonzo de Quintanilla, kastiljski zakladničar.«

Vratarica se ni začudila, ko je elišala visoki naslov obiskovalca. Saj je pred dobro uro tudi že naznanila neko visoko osebnost. Pokimala je vitez in odšla klicati markizo.

Don Alonzo je stopil v govorilnico in se približal pregraji, odkoder je mislil, da bo prišla markiza. A ni prišla k pregraji; vstopila je v govorilnico skozi majhna vrata, ki so bila na drugi strani govorilnice.

»Quintanilla!« je vzkliknila. »Vi ste? Kdo vas pošilja? Vstopite, prosim.«

Don Alonzo ji je nemudoma edil v sosednjo sobico.

»A vi sestra, lahko odidete,« je rekla vratarici. »Opozarjam vas pa, da ne sprejemam nikogar, dokler je ta vitez tukaj.«

Redovnica se je priklonila in odšla.

»Ali sprejemate mnogo obiskov, donna Peatrice?« je vprašal Quintanilla.

»Ravno nasprotno; ne sprejemam nikogar. A prav danes je prišel nekdo, ki mi ni bil prav nič dobrodošel. Ker pa je dotični že v Sevilli in bi mogel najti kakršnekoli izgovor, da se vrne...«

»Bodite brez skrbi; ne bo se vrnil,« jo je prekinil don Quintanilla.

»Vidim ga, kako podi svojega konja po cesti, ki vodi v Granado.«

»Kaj pravite? Ali mogoče veste?«

»Da je prišel k vam markiz de Moya, vaš soprog in gospod.«

»Soprog je, a nikakor ne gospod; toliko manj, dokler sem tu notri,« mu je odgovorila donna Beatrice. »In tu bom ostala, dokler... A ne govoriva o tem. Komu se imam zahvaliti, da vas vidim, don Alonzo de Quintanilla? Kdo vas pošilja? Mogoče kralj?«

»Ne, ne pošilja me kralj.«

»Torej sem lahko mirna,« je veselo vzkliknila markiza. »Da bi vas poslala kraljica, ne verjamem.«

»Seveda kraljica bi ne poslala dveh poslancev obenem.«

»In kako veste, da je poslala še nekoga?«

»Uganil sem... če ni prišel markiz iz lastnega nagiba. Tudi tega bi bil sposoben.«

Markiza se je zamejala Quintanillovi opazki.

»Zelo me veseli, da ste prišli, don Alonzo. A rada bi le vedela, čemu ste prišli.«

»Prihajam z neko prošnjo.«

»V čigavem imenu?«

»V svojem, in v korist... don Cristovalu.«

Ob teh vitezovih besedah je markizi začel obraz od veselja.

»Ali govorite resnico, don Alonzo? Ali ve don Cristoval, da ste prišli k meni? Nadejala sem se, da bo prišel on sam.«

»Donna Beatrice!« je boječe dejal Quintanillo. »Tudi če bi to želel, bi nikdar ne imel poguma, da bi to svojo željo uresničil.«

Markiza je spoznala, da je povedala preveč, zato je povedala oči. A njena zadrega ni trajala dolgo. Samozavestno je dvignila glavo.